

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В СУЧАСНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Д-р екон. наук, проф. Балджи М.Д.
Одеський національний економічний університет

Проблеми сучасного освітнього процесу тісним чином пов'язані зі змінами, які відбуваються в суспільстві, науці, техніці. Молодь швидко адаптується до новітнього технічного та інформаційного середовища, в той час як старше покоління (часто переважаюче у навчальних закладах) складно пристосується до нових умов. Здавалося, вихід в цій ситуації можна знайти, оновивши викладацький склад, але це не вирішить існуючу проблему завдяки багатьом чинникам, одним з вагоміших виступає досвід.

В такому випадку на допомогу викладачу може прийти застосування методів експериментальної економіки. Науковці визначають експериментальну економіку як «напрямок економічної науки, присвячений використанню методу контрольованого експерименту з метою тестування економічних теорій і вивчення поведінки економічних суб'єктів» [1, с. 181]. В педагогічній літературі [2, 3, 4] процес навчання розглядається переважно як взаємодія двох осіб, викреслюючи саму можливість здобувати знання самоосвітою чи застосовуючи інші сучасні методи навчання. Саме тому, нами проведено аналогію між підходами експериментальної економіки та освітнім процесом в економічних закладах вищої освіти.

Предметом дослідження експериментальної економіки виступає експеримент [5]. І саме він надзвичайно цікавий для студентів за декількома факторами: прив'язаністю до практики, можливістю власної участі, залучення набутих знань і вмінь та швидка можливість їх перевірки серед однодумців.

В якості об'єкту експериментальної економіки діють економічні суб'єкти, якими в початковому процесі виступають студенти і викладач. Вони разом моделюють певну ситуацію, аналізують й обґрунтовують різні варіанти, які максимально наближені до реальної життєвої ситуації.

Розглядаючи можливості застосування експериментальної економіки в навчальному процесі вважаємо за доречне простежити взаємозв'язок між функціями експериментальної економіки та функціями навчання (рис.1). За основу виділення функцій експериментальної економіки обрані ті, що були запропоновані А.Д. Біляєвою [6].

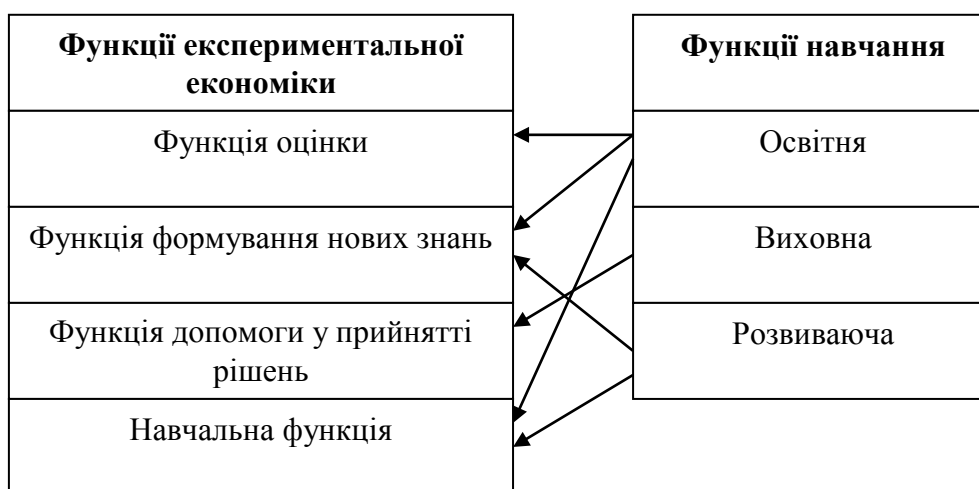

Рис. 1. Взаємозв'язок між функціями експериментальної економіки та функціями навчання

В процесі навчання економічних дисциплін неабияке значення набуває експериментальний пошук певної ситуації. Суб'єктами такого експерименту можуть виступати як абстрактні гравці (покупці й продавці), так і студенти в академічних групах, які «програють» обрану ситуацію й знаходять відповідні рішення. При чому поведінка учасників експерименту контролюється й моделюється викладачем. Обрані ситуації мають враховувати поведінкову ситуацію як менеджерів, так і споживачів, доводячи ситуацію до максимальної наближеної до реалістичної. Це стає можливим із застосуванням ситуаційних завдань з економічної теорії, економіки підприємств, теорії ймовірності, ризикології, поведінкової економіки.

На сьогодні в науці активно досліджуються психологічні аспекти поведінки, пов'язані з певними економічними ситуаціями. Моделювання таких моментів в навчальному процесі можливе при проведенні ділових ігор та аналізу їх результатів. При чому доречно зазначити, що розважальний елемент в грі виступає тільки способом, який здатний ввести студента в проблему, показати, що знання теорії дійсно допоможе йому у майбутній професійній діяльності. Перевага розважальних елементів доводить весь зміст гри до фарсу.

Сучасні умови підвищення вимог до професійних якостей націлюють на формування фахових особистісних якостей, які дозволяють професіоналам відрізнитися творчим типом мислення, ініціативністю і самостійністю при прийнятті рішень. Побудова й правила проведення ділових ігор повинні відображати логіку практичної діяльності, психологічну поведінку споживачів, імовірність настання тієї чи іншої ситуації, тому й вони є ефективним засобом засвоєння знань, формування вмінь й набуття навичок для фахівця. Гра дає досвід узгодження інтересів, знаходження рішень при взаємодії економічних систем з різними інтересами.

В навчальному процесі положення експериментальної економіки можуть бути застосовані й при написанні курсових і дипломних проектів, коли є потреба перевірити передбачення економічної теорії там, де випробування на реальних даних ускладнена чи в принципі неможлива.

Таким чином, проникнення методів експериментальної економіки в освіту є об'єктивним і безповоротним процесом. Застосування навчальних економічних експериментів можна вважати як один з найважливіших компонентів в системі економічної освіти, який дозволяє домогтися більш високого ступеня залучення студентів до процесу навчання. Молодь звикла до інтерактивної діяльності внаслідок контакту з комп'ютерними програмами. І саме експериментальна економіка дозволяє пристосуватися до таких змін студентської аудиторії.

Література: 1. Длугопольський О., Івашук Ю. Ретроспектива світової економічної думки // О. Длугопольський, Ю. Івашук // Вісник ТНЕУ. – 2014. – №1. – С. 180-193. 2. Зайченко І.В. Педагогіка: підручник / І.В. Зайченко. – 3-тє видання, перероблене та доповнене – К.: Видавництво Ліра-К, 2016. – 608 с. 3. Галузяк В.М. Педагогіка: навч. посіб. / В.М. Галузяк, М.І. Сметанський, В.І. Шахов. – Вінниця : Державна картографічна фабрика, 2007. – 399 с. 4. Пащенко М.І. Педагогіка: навч. посіб. / М.І. Пащенко, І.В. Красноштан. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 228 с. 5. Smith V.L. The Sveriges Riksbank Prize in Economic Sciences in Memory of Alfred Nobel 2002 / V. L. Smith [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.nobelprize.org>. 6. Беляева А.Д. История зарождения экспериментальной экономики / А.Д. Беляева // Известия Санкт-Петербургского университета экономики и финансов. – 2013. – №3 [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/v/istoriya-zarozhdeniya-eksperimentalnoy-ekonomiki>